

Плаксюк Н. С.,

здобувачка вищої освіти освітнього ступеня «Магістр» Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка,

Науковий керівник: доц. Чуб К. Ф.,

кандидат фізико-математичних наук, доцент, доцент кафедри початкової освіти, природничих і математичних дисциплін та методик їх викладання Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

АКТИВІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР

Модифікація сучасної освіти спрямована на формування особистості молодших школярів, здатних приймати нестандартні рішення, швидко адаптуватися до життєвих змін та креативно мислити. Безперечно, цей період змін виходить на кардинально новий виток інтегруючись у досягнення світової спільноти, в якому превалюють методи розвивального навчання. З прадавніх часів в Україні навчання дітей супроводжувалося ігровою діяльністю, що емпірично передбачало розв'язання важливих технологічних завдань формування особистості дитини (стрільба з лука, метання сніжок, катання на санчатах, лижах, ковзанах тощо) та ознайомлення її з великим діапазоном людських почуттів, морально-етичних норм і правил. Також ігри допомагають дітям зосереджуватися, самостійно мислити, приймати рішення, розвивати увагу, пам'ять, уяву та всі пізнавальні процеси. Саме у грі дитина могла проявити свої сили та презентувати себе оточуючому світу, причому, всі ігрові дії викликають у неї лише позитивні емоції [3].

Молодший шкільний вік є перехідним етапом для дитини, адже в цей період відбувається зміна провідного виду діяльності (від гри – до навчання). Тому, одним із найбільш дієвих шляхів навчання і виховання учнів молодшого

шкільного віку та формування їх як самостійної, ініціативної, вдумливої особистості є саме дидактичні ігри. Дидактична гра володіє потужним організаторським ефектом, адже захопившись грою, учні не помічають, що навчаються, а до активної діяльності залучаються навіть найпасивніші школярі. А. Макаренко писав: “Гра має важливе значення в житті дитини... Якою буде дитина в грі, такою вона буде і в праці, коли виросте. Тому виховання майбутнього діяча відбувається перш за все в грі...” [2].

На відміну від інших видів діяльності гра містить мету в самій собі: сторонніх і відокремлених завдань у грі дитина не ставить і не вирішує [1]. Всі ігри, які використовуються з навчальною метою поділяють на два види (залежно від основного змісту ігрових дій): перші побудовані на дидактичному матеріалі, дії з яким наділяються в ігрову форму та другі – передбачають введення дидактичного матеріалу як основного елементу ігрової діяльності. Загалом, нині відома велика кількість дидактичних ігор, які доцільно використовувати на уроках в початковій школі: ігри-змагання, драматизації, імітації, інсценізації, навчально-рольові, змагальні, комп'ютерні, терапевтичні, театральні, ігри-практикуми тощо.

Для впровадження дидактичних ігор в навчально-виховний процес початкової школи варто орієнтуватися на загальноприйнятну структуру, що включає чотири етапи:

1. Орієнтація: учитель називає тему та загальну характеристику гри, огляд її організації і правил.
2. Підготовка до проведення: ознайомлення учнів зі сценарієм, розподіл між ними ролей та підготовка до їх виконання, забезпечення процедур керування грою.
3. Проведення гри: учитель стежить за ходом гри, контролює послідовність дій, надає необхідну допомогу, фіксує результати.
4. Обговорення гри: дається характеристика виконання дій, їхнього сприйняття

школярами, аналізуються позитивні й негативні сторони ходу гри, труднощі, з якими вони зіткнулися, обговорюються можливі шляхи вдосконалення гри та можливої зміни її правил [1].

Отже, поєднуючи навчальну та ігрову спрямованість, дидактична гра допомагає у невимушеній та доступній для молодших школярів формі оволодіти навчальним матеріалом, пізнати оточуючий світ та самих себе. Гру, часто порівнюють з іскоркою, що запалює вогник допитливості і любові до знань, адже вона забезпечує розумовий, світоглядний, соціальний, естетичний, морально-духовний, екологічний, економічний, культурний особистісний розвиток кожного учня, сприяє позитивній зміні рівнів активності вихованців: від репродуктивного через пошуковий до творчого. Завдяки дидактичній грі формуються не лише предметні компетентності школярів, а й здатність виборювати перемогу, прагнути до успіху, контролювати волю, досягати поставленої мети, вимогливо ставитися до себе, бачити перспективу власного зростання й усвідомлювати потребу самовдосконалення. Саме дидактичні ігри дають змогу створювати сучасне освітнє середовище НУШ, в якому теорія і практика засвоюються одночасно, що надає змогу учням формувати характер, розвивати світогляд, логічне та критичне мислення, зв'язне мовлення, здатність виявляти і реалізовувати індивідуальні можливості.

Список використаних джерел

1. Бондаренко Т. Роль гри у формуванні навчальної діяльності / Т. Бондаренко // Початкова освіта. – 2006. – №42. – С.22 – 24.
2. Макаренко А. С. Методика виховної роботи / А. С. Макаренко. – Київ : Рад. школа, 1990. – 366 с.
3. Розвивальні ігри та завдання в навчально-виховному процесі молодшого школяра / упоряд. І. Ю. Коваль : навч. посібн. – Хмельницький : ХОІППО, 2016. – 38 с.